

Opplegg til lesestund: Nesejakten

Andreas Rand og Annette Saugestad Helland (ill.), Aschehoug 2023.



TIPS:

- **La barna sitte i en halvsirkel foran deg.** Da kan alle se bildene i boka underveis i lesinga.
- **Lag en koffert eller boks** hvor du kan putte ting eller bilder som passer med boken du skal lese. Da kan dere snakke om disse tingene før dere begynner å lese.
- **Et lesestopp** er en pause du tar midt i lesinga. Det kan komme spontant, for eksempel når barna har et spørsmål eller oppdager noe i et bilde, eller det kan være planlagt av deg som leser høyt. Da kan dere snakke om det som skjer i boka sammen.
- **Et oppslag** er det samme som en dobbeltside i bildeboka. Fordi bildebøker ofte ikke har sidetall, teller man i oppslag 1, 2, 3 osv. Oppslag 1 starter etter siden med tittel.

FØR LESING

- **Forslag til ting du som voksen kan legge i en fortellerkoffert eller boks (se tips over):**
1) klovnenese; 2) et bilde av deg selv eller en annen der du har manipulert bort nesa (det er mulig å bruke Voldemort fra Harry Potter-filmene, men velg et bilde der karakteren er mest mulig nøytral, minst mulig skummel); 3) et bilde av en neseape (velg bilde av hannen, som har størst nese).
- **Forslag til noe du som voksen kan fortelle eller snakke med Sokkedyret* om:**
Sokkedyret kan først ta fram klovnenesa. Sokkedyret lurar på hva som er så bra med neser, og hvorfor de er så forskjellige? Bruk spørsmålene under, la Sokkedyret hente fram andre bilder etter hvert.
 - Hvorfor har vi nese? Hva trenger vi den til? Hvorfor kommer det snørr ut av den når vi er forkjøla? Hva skjer når nesa er tett? Er buser det samme som snørr? Hva er nesa laget av? Hvorfor er det hår i nesa? Hvorfor har vi to nesebor?
 - Hva betyr det når vi sier at noen har «bein i nesa»? (At du har bein i nesa betyr at du er sterk og vet hva du vil. Dette er en veldig god egenskap. Det er viktig å ha egne meninger og ikke alltid gjøre som andre vil.)
 - Hvorfor har neseapen så stor nese? (La barna fabulere, skriv ned forslag før dere undersøker videre. Se f.eks. her: <https://ung.forskning.no/dyreverden-primater-ung/derfor-er-nesa-sa-viktig-for-neseapen/2369998>)
- **Se på bokas omslag og snakk om hva dere ser:**
Hva legger dere merke til på forsiden? (La barna beskrive hva de ser på bildet?)
Kan noen lese hva boka heter? (Les selv hvis ingen av barna vil)

Les gjerne høyt teksten på bokas bakside før dere leser selve boka.
Hva tror dere boka skal handle om? Hvem skal boka handle om?
Hva tenker dere når det står: «... hva som kan skje når vi gjør det vi ikke egentlig tør». Har dere en sånn ting dere kommer på; en ting dere egentlig ikke tør, men har prøvd likevel? Hva skjedde?

Se på innsidepermene.
Hva ser dere? Hva likner nesene på? Er noen av nesene like?



Å VÆRE DETEKTIVER MENS VI LESER

Du som leser høyt, kan gi elevene roller som detektiver før du begynner å lese boka høyt: «Vi leste på baksideteksten at pappaen til Viktor mister nesa si og at de to må ut i verden for å finne den. På en måte er de akkurat som detektiver. Hva er en detektiv? Hva gjør en detektiv? (La barna komme med forslag her.) En detektiv må lete etter spor, følge nøye med på alt mulig, hva noen sier og hva de gjør, hva de liker og hva de ikke liker, hvordan det ser ut på ulike steder, hvilke ting som er der, om noe er vanlig eller veldig rart eller midt imellom. Kan dere være detektiver og være med på å lete? (Gi barna tid til å svare.) Når vi leser denne boka, skal dere få være detektiver sammen med pappa og Viktor som reiser ut i verden for å lete etter nesa når den har blitt borte. Det betyr at hver gang vi blar om i boka, er det viktig å følge nøye med på hva som skjer, både det dere ser på bildene og det som står i teksten. Ser dere nesa noe sted, eller ser dere noe som gjør at dere kan gjette hvor det er lurt å lete videre? Hver gang Pappa kan kjenne lukt - selv om han har mistet nesa, er lukten et spor om hvor nesa har tatt veien videre. Prøv å gjette hvor lukten kommer fra, hvor Viktor og Pappa er «meganærme»...

UNDERVEIS: LESESTOPP

Til alle lesestopp: Hva ser dere i bildet? Hva tror dere kommer til å skje videre?

NB! Lesestoppene er bare forslag. Noen ganger kan det være fint å lese hele boka gjennom først uten å stoppe, og deretter gå tilbake å samtale om noen av oppslagene.

Oppslag 1 - Rolig dag hjemme

- Hva ser dere på bildet? Hva gjør Viktor? Hva gjør pappa? Hva gjør de som er utenfor blokka?
- Hva tror dere Viktor har lyst til? Hva har pappa lyst til?
- Hvorfor liker ikke Viktor rolige dager?
- Hva slags dager liker dere?

Oppslag 2 - Viktor og pappa er uenige om hva som er gøy

Se på bildene først.

- Hva tror dere skjer her?
- Se på ansiktet og kroppen til Viktor. Hva tror dere han tenker?

Les teksten.

- Hva foreslår Viktor at han og pappa skal gjøre sammen?
- Hva foreslår Pappa at han og Viktor kan gjøre sammen?
- Hva slags lek er «å leke nese»? (Uttrykket kommer fra en lek der en – som regel en voksen – sier til den andre – som regel et lite barn – «Nå tar jeg nesa di», griper tak med to fingre rundt nesa, trekker til og umiddelbart etterpå presser tuppen av tommeltotten gjennom to av fingrene i en knyttet hånd for å vise at nesa nå er stjålet og ligger i den voksnes lukkede hånd.)



Oppslag 5 - Nesa faller ned fra balkongen

- Detektiver: Hva har skjedd? Hva skjer med nesa? Hvor lander den?
- Hvorfor vil ikke Pappa være med ut og lete? Hva sier han til Viktor?
- Hva kan Pappa lukte, selv om han ikke har nese?
- Detektiver: Hvor tror dere nesa havner? Hvilket sted tror dere Pappa og Viktor er meganærme (et sted der det lukter svette)?

Oppslag 9 - Papanesere og hundebæsj

Se på bildet først.

- Detektiver: Hvor er Pappa og Viktor? Hvor er nesa?

Les teksten.

- Hva tror de andre folka Pappa og Viktor leter etter?

Oppslag 10 - Nese eller pinne?

Se på bildet først.

- Detektiver: Hva skjer her?

Oppslag 12 - Eksplosjon

- Detektiver: Hva har skjedd? Hvor havna nesa etter at dama trodde det var en pinne og kastet den?
- Hva er det som sprenger, eksploderer?

Oppslag 13 - På tivoli

Se på bildene først

- Hvor tror dere Pappa og Viktor har havnet nå?
- Detektiver: Kan dere se nesa? Hva går det an å gjøre der Pappa og Viktor er? Hva gjør de?

Oppslag 14 - Fugl med nese i nebbet

- Detektiver: Har noen lagt merke til denne fuglen tidligere (se oppslag 1)? Hvorfor tror dere fuglen har tatt nesa i nebbet? Kan fuglen bruke nesa til noe?

Oppslag 16 og 17 - Fra Godtebutikken og ned i kloakken

- Detektiver, oppslag 16: Kan dere finne ut hvor nesa havnet først etter at fuglen mistet eller slapp den fra nebbet sitt? Hvor mange neser finner dere i bildene? (tell bildene av sure neser på godteposen). Hva er det jenta som holder godteposen med sure neser, gjør? (Nesa har havna i godteposen, jenta tror den er godteri, og spytter den ut...) Hvor havner nesa til slutt?
- Detektiver, oppslag 17: Hvorfor åpner Viktor et kumløkk? Hvorfor drar de ned i kloakken? Hva er «kloakken»?

Oppslag 18, 19 og 20 - Fra blomstereng til søppelfylling til bålkos

Se på bildet først

- Detektiver, oppslag 18: Hva har skjedd her? Hvordan havnet Pappa og Viktor i blomsterenga? Hvorfor er det vanskelig å få tak i nesa?
- Detektiver, oppslag 19: Hvor er Viktor og Pappa nå? Hva slags sted? Hva likner nesa på her? Hva tror dere musa vil bruke nesa til?

